

TANULMÁNYOK A NEVELÉSTUDOMÁNY KÖRÉBŐL, 1962.

Ötödízben jelenik a TANULMÁNYOK kötet. Minden évben újszerű szerkesztői felfogás, időszzerű tartalom jellemzi a megjelenő kötetet. Ez magyarázza, miért várja némi türelmetlenséggel az olvasó az újabb Tanulmányokat.

Az 1962. évi kötet tartalmát két fő csoportba sorolhatjuk: az első a neveléstudomány néhány összefoglaló rendszertani és elvi kérdését, valamint az elmélet és a gyakorlat dialektikus viszonyára vonatkozó problémát, a második csoport pedig — első helyen a neveléstörténetet felölelő — bibliográfiai kutatási eredményeket tárgyal. Nehéz lenne eldönteni, hogy melyik tanulmánycsoport nyújt nagyobb segítséget a további kutatások és a gyakorlat számára.

Nagy Sándor — a neveléstudomány rendszertani problémáit a tanárképzés szemszögéből vizsgálja és három fő részre tagolva magát a neveléstudományt (1. A pedagógia alapjai, 2. Didaktika, 3. Neveléstudomány) rámutat azokra a nehézségekre, amelyek a differenciált tudomány egyes részeinek egymásbaszövődése folytán az elkülönített tárgyalás során elkerülhetetlenül adódnak. A szerző tervezetet készít a neveléstudomány tanárképzési anyagának mintegy tantervi összefüggéseinek feltárására, ezzel keresve azt az utat, amelyen járva a leendő tanárok jól megalapozott pedagógiai komplex műveltségét biztosíthatjuk.

Szarka József tanulmányában áttekintést kíván adni a neveléstudomány hazai, időszzerű kérdéseiről. Ezt a feladatot mindannyiszor vállalni kell a pedagógia művelőinek, valahányszor túlhaladta az élet, a fejlődés a régebbi megállapításokat. A tudomány, a műveltség szüntelen változása ezt természetesen követelményként hozza magával. Szembe kell tehát nézni a pedagógiának is az élet mindennapi követelményeivel és ezekhez kell szabnia időszzerű feladatait is. A tanulmány gondolatébresztő és programszerű. Ebben van komoly értéke is.

Kiss Árpád tanulmánya a szerző szerint főleg eligazító jellegű kíván lenni. Azonban további igényekről sem mond le. A tanulmány alapját két forrásmunka képezte. Ezek felhasználásával a szerző részletesen ismerteti olyan eljárásokat, amelyeknek segítségével maga a gyakorló pedagógus is bőséges és értékes időszzerű adatokhoz juthat, amelyeket azonban a neveléstudomány sem nélkülözhet saját feladatainak megoldásánál.

Faludi Szilárd a tantervek készítését megalapozó pedagógiai kutatásokról. A tanulmány világosan tárgyalja a művelődéspolitikai mindenkor alapjait és a korszerűtlen felfogások cáfolata mellett határozottan állást foglal amellett, hogy az emberi személyiség kibontakoztatása csak a szocializmus viszonyai között lehetséges.

Jubász Ferenc ismét módszertani kérdést fejtet (Kiss Árpád tanulmányához hasonlóan), amikor azt a kérdést vizsgálja, hogyan vonhatók be a neveléstudomány kutatói a gyakorló pedagógusok. A szerző beszámol arról, hogy alakult eddig a gyakorló pedagógusok megfigyelő, adatgyűjtő tevékenységének szervezése, az eredmények értékesítése és a hiányosságok feltárása mellett az új elképzelések lényegére mutat.

A tanulmánykötet további része könyvtárkutatási, bibliográfiai tanulmányokat tartalmaz a neveléstudomány és főleg a neveléstörténet köréből. A tanulmányok szerzői Waldapfel Eszter, Kóte Sándor, Földes Éva, Simon Gyula, Hamzó Lajos, Jáki László, Zibolen Endre, Tóth Gábor avatott kézzel nyúlnak a vállalt feladatok megoldásához és igen értékes segítséget nyújtanak a pedagógiai munkásai számára. (Akadémiai Kiadó, Bpest, 1963.)

Dr. Zentai Károly

NAGYVÁZSONY ÉS KÖRNYÉKÉNEK UTIKALAUZA

Egyre többen és többen utaznak ma már úgy, hogy a pihenés és a szórakozás mellett meg kívánják ismerkedni hazánk egy-egy szép vidékének szépségeivel, múltjával, jelenével és jövőjével. Ugyanekkor örvendetes az is, hogy tavasztól őszig az iskolások kisebb-nagyobb csoportjával találkozik az országotjáró hazánk minden részében. Évről évre egyre többen és többen keresik fel, — s az iskoláscsoportoknak ajánljuk is, Nagyvázsont, a Kinizsi-várat. Szorgalmas és következetes feltáró munka során bontakozott ki a nagyvázsónyi Kinizsi vár, s egyre több és több érdeklődött vonzott. Az elmúlt évben a látogatók száma elérte a 60 ezret.

A sokezeres érdeklődő számára hasznos kis könyvecskét jelentetett meg a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala. Évről évre szebbnél-szebb kiállítású idegenforgalmi útikalauzzal lepte meg az érdeklődőket a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal. A most megjelent könyvecske valahogyan azonban többet nyújt, mint a szokásos útikalauzok, s ez egyik legnagyobb érdeme. Már-már

kis monográfiának mondhatnánk a könyvecskét. Úgy érezzük jó úton jár a szerkesztő. Az egyre fokozódó igényeket ilyen összeállítású útikalauzokkal lehet maradéktalanul kielégíteni.

Az útikalauz írói lelkes kutatómunkával, nagy ügybuzgalommal, szakmai lelkiismeretességgel és szeretettel gyűjtötték össze az anyagot.

A kötetben a szerzők ismertetik a Nagyvázsonyi fennsík földtani kialakulását és szerkezetét; Nagyvázsony történetét; Kinizsi Pál és felesége Magyar Benigna életének történetét; Nagyvázsony más látnivalóit, illetve a vázsonyi medence községeit.

A Kinizsi vár várja a tanulóifjúságot! Mátyás koráról, Kinizsi Pálról feledhetetlen történelemórát lehet tartani az ősi vár öreg falai között. A könyvecskét feldolgozásra ajánljuk a honismereti, a történelmi, a földrajzi szakkörök számára.

Nagyvázsony és környékének útikalauzát nagy gonddal és szeretettel dr. Zákonyi Ferenc szerkesztette. Munkatársai és az egyes fejezetek írói: dr. Darnay-Dornyay Béla, Nemes László, Takács András és Takács Kálmán.

Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának Kiadása. 1963. 186 oldal.

Németh István

VÁGI FERENC:

A SZOVJETMEZŐGAZDASÁG FEJLŐDÉSE ÉS TÁVLATAI

A Világ gazdasági ismeretek sorozatának egyik legújabb kötetében a szovjet mezőgazdaság fejlődését mutatja be a szerző. A kommunizmus építése beláthatatlan távlatokat biztosít a gazdasági élet minden területén. Vonatkozik ez a mezőgazdaságra is. Vági Ferenc munkájában a szovjet mezőgazdaság fejlődésének körülményeit, eredményeit, nehézségeit, valamint továbbfejlesztésének távlatait mutatja be.

Külön érdeklődésre tarthatnak számot azok a fejezetek, amelyekben a szerző bemutatja a szovhozok, a kolhozok és a parasztpárták szerepét a mezőgazdasági termelésben. Foglalkozik a tanulmány azokkal az új gazdasági és szervezeti intézkedésekkel (az anyagi érdekeltség megteremtése; a mezőgazdasági termelői árrendszer átalakítása és az üzemi érdekeltség fokozása; a kolhoztagok személyes anyagai érdekességének fokozása stb.) amelyek hatékonyan biztosítják a mezőgazdaság további fejlődését. (Kossuth Könyvkiadó.

Budapest. 1963. 142 oldal.)

Németh István

RÉVAY JÓZSEF:

A SZÁZARCÚ OKOR

Az antik irodalom és művelődés megismeretése és népszerűsítése érdekében kevés íróknak nyújt annyit, mint Révay. A százarcú ókor című művében is több ezer esztendő történelmi, művelődési anyagából nyújt áttekintést.

Istenek című fejezetben többek között bepillantást nyújt a lovas-nomád életet folytató népek életébe, szokásaiba. A „vérszerződés” hagyománya már megtalálható többek között a szkítáknál is. Kár, hogy a fáraók világáról ebben a művében keveset olvashatunk.

Hősök című fejezetben részletesen foglalkozik az ókori hódító háborúkkal, közöttük Róma és Karthágó vetélkedésével.

Városok című fejezet igen érdekes a számunkra, mert a dunántúli egykori római városok életével ismertet meg bennünket a szerző. Bemutatja a városok lakóinak mindennapi életét.

Tengerek című fejezetben olvashatunk az első útikalauzokról, a görög, kínai útikönyvekről, amelyek nemcsak az utak, elágazások és szállások helyét adja, hanem leírja a vidék nevezetességeit is.

Hétköznapiok című fejezetben többek között arról is olvashatunk, hogy már az egyiptomiak is ismerték az üveget és alkalmazták is. Színes leírások olvasása közben magunk előtt látjuk Róma utcáit, az utcai árusokat, üzleteket, áruházakat.

Csillagok című fejezet Flaviuszról szól. Itt olvashatunk a színház és a balett kapcsolatáról.

A könyv mindvégig olvasmányos, a témák is igen változatosak, követik egymást. Az író célja a képek egymásutánjával, hogy érdeklődést keltsen az ókor megismerésére.

Sarkady János történelmi összefüggést nyújtó utazása jó eligazítást nyújt az olvasónak.

A történelmet tanító tanárok jól felhasználhatják a könyvet. Egy-egy fejezete vagy a fejezetekben található szép leírások hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tanulók jobban megértsék az ókor emberét.

Hegedűs István pompás lendületű illusztrációi kifejezőek.

(Móra Könyvkiadó, Budapest.)

Ferenczy Istvánné

DR. FEKETE JÓZSEF: FIÚK, LÁNYOK EGY OSZTÁLYBAN

A könyv célja, hogy meggyőzze a szülőket a koedukáció előnyeiről. Az író megállapítja, hogy az együttnevelés nem újkeletű, de általánosság csak a legújabb időben vált, társadalmi szükséglet hozta létre. Társadalmi s egyéni életünk a kétféle neműek együttélésére, közös tevékenységére van építve, s szükséges a gyermekeinket is erre felkészíteni. Ennek egyik legjobb eszköze a koedukáció, amely a társadalmi együttélés előiskolája. A továbbiakban bemutatja az író, hogy ez a módszer milyen előnyös nevelési hatásokkal jár együtt. A fiúk, lányok jobban megismerik egymást, reális szemléletük lesz egymásról. A közös tanulás, munka során megszokják, hogy egyik munkaterületen a lány, a másikon a fiú állja meg legjobban a helyét. A koedukáció a rátermettségéből fakadó helyes munkamegosztás gyakorló területe. A közös munka, tanulás, nevelés eredményezi az összességét és baráti kapcsolatokat. Az együtt nevelkedés során értékes tulajdonságok alakulnak ki mind a két nemből, sőt sokat tanulnak egymástól is. A rossz tulajdonságok ugyancsak csökkennek. Előnyös hatásai az oktatásban is érvényesülnek. A fiúk élénkebb érdeklődése a természettudományok iránt a lányokat is ösztönzi, kísérletező kedvük, műszaki szemléletük fejlődik. Az együttes oktatás a fiúkra is hasznos, a lányoktól alaposabb, kitartást tanulnak. A koedukáció előnyös a tantestületek fejlődésére is. A fegyelmelésben, nevelési eljárásaikban új utakon kell járniuk, s ez a feladat igényesebb munkára serkenti nevelőinket. Az együttes nevelésnek vannak nehézségei, de ha megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek előmozdítják a koedukációt, munkánk eredményes lesz. Fontos szerepet tulajdonít az író a szülői háznak is. A család helyes szemlélete sokban elősegítheti az együtt nevelés okozta nehézségek leküzdését.

A Szülők Könyvtárának kiadványa jó segítség az osztályfőnököknek is, hogy észérvekkel a pedagógiai gyakorlataikból vett példákkal meggyőzzék azokat a szülőket, akik idegenkednek a koedukációtól. (*Magyar Nők Országos Tanácsa Szülők Könyvtára Kossuth Könyvkiadó 1963.*)

Jármai Éva

SZ. SIMON ISTVÁN: SÉTÁK SZEGEDEN

Az egymást követő nyarak egyik legjelentősebb kulturális eseménye a szegedi Dóm előtti téren megrendezett szabadtéri játékok.

Sok ezernyi látogató érkezik ezekben a hetekben a Tisza partján épült városba.

A kis könyvecske körsétára viszi olvasóit. Ezt a keretet választotta a szerző, hogy tájékoztatást nyújtson a város legfontosabb látnivalóiról.

Számos foto, közöttük több színes, — élénkíti a kis füzetet.

A város belterületéről készült térkép a Karthográfiai Vállalat jó munkáját dicséri.

Szeged Városi Tanács Idegenforgalmi Hivatalának kiadása. 32 oldal.

Németh István

Dobos László:

AZ APA SZEREPE A NEVELÉSBEN

A kis könyvecske alig 50 oldalnyi terjedelmével nagyon szerényen húzódozott meg íróasztalomon, mielőtt elolvastam volna. Egyik kartársam kezébe vette, beleolvasott hangulatosan, mint ahogyan szórakozottan tenni szoktuk, amikor várakozásunk idején unaloműzésből lapozgatunk. Nem tette vissza asztalomra a könyvecskét, hanem — miért, miért nem — kölcsönkérte. Két nap múltán hozta vissza. „Kár, hogy már a végére értem — mondta. — Miként lehet, hogy erről az időszerű témáról alig olvashatunk. Ha nem jelent volna meg ez a kis tanulmány, magam is kedvet kapnék a téma megírásához.”

A cím bizony olyan *neveléstudományos*; a tartalomjegyzék is a megszokott neveléstudományi felosztásokra emlékeztet. Pedagógustársam lelkesedése a könyv elolvasása után azonban többre enged következtetni.

Valóban arra törekedett a szerző, hogy az olvasmányos stílussal feldolgozott komoly mondanivalóját jól áttekinthető rendszerbe foglalja, mondhatnám, a szokványos nevelés elméleti kategóriáink segítségével. A keret azonban egyszerű segédeszköz számára, mert a tartalom az élet, mai mindennapunk ellesett mozzanatainak ügyesen sűrített kivonata. A könyvecske személytelen főhőse az APA, ebben a rövid tanulmányban minduntalan más-más alakban tűnik fel előttünk. És ami a legérdekesebb, hogy igen sok esetben meglevenedik előttünk, — személyes ismerősünké válik Ő, aki bizonyosan „nagy számban” él körülöttünk, egyiknek-másiknak nevét is megmondhatnánk. A könyvben szereplő sokarcú *apa* vonásait megtalálom ismerőseimben, ezek tehát valódiak, de éppen ilyen valódiak azok az eszmeien szép feladatok is, amelyeket mindannyian vállaltunk, amikor boldogan apának mondhattuk magunkat.

A könyv a nevelő számára nagyon hasznos segédkönyv. Olvassuk el! Adott esetben többet érünk el, ha egy apának ezt olvasásra javasoljuk, mintha hosszasan tárgyalnánk meg valamely időszerű apai kérdést.

(Szülők Könyvtára, Kossuth Kiadó, Bp., 1963.)

Dr. Zentai Károly

Hernánni Sándor:

HELYESEN, SZÉPEN MAGYARUL

(Kis nyelvművelő az általános iskolák számára.)

A könyv szerzője arra vállalkozott, hogy az általános iskolás tanulóknak tanári irányítás nélkül is használható nyelvművelő könyvet írjon olvasmányosan, érdekesen, fordulatosan. A humor és a játékoság valóban igen alkalmassá teszi a könyvet nyelvművelő szakörök számára és igen eredményesen használható a tanítási órákon is.

Rövid, könnyed stílusban írt olvasmányainak, leírásainak első csokra „Egy kis nyelvművelés” címen a tulajdonnevek írását, a helyes kiejtés módját, a helytelen ragozási for-

mákat és a többi gyakran előforduló nyelvi hibákat szellemesen veszi tollhegyre, nem bántóan, hanem láthatóan a segítség szándékával.

„Egy kis helyesírás” címen a helyesírási hibák vétőit pellengérezi ki. Különösen ötletes a rossz helyesírók három csoportjának megkülönböztetése. Játékosan, egy-egy esemény keretében, emlékeztetbe vésetően szól egy-egy kisebb cikk az egybe- és különírásról, a kötőjelről, az ígékötőkről humoros formában.

Kartársaink bátran ajánlhatják a kis könyvműzerről írt, amely néhány szó kettőzését két testrészünkkel hozza összefüggésbe.

„Édes anyanyelvünk” cím alatt stilisztikai jellegű fejtegetéseit foglalja össze a szerző. A szavak, kifejezések eredetével, a rokonértelmű szavakkal, a szavak megválasztásának, a szöveghez való alkalmazásával foglalkozik.

Helyesírási tanárok bátran ajánlhatják a kis könyvecskét tanítványaiknak. A tanulók szívesen forgatják majd s valóban kedves, és hasznos olvasmányt jelent majd számukra.

(Tankönyvkiadó, Budapest, 112 oldal)

Láng István
Hódmezővásárhely

Kedves Előfizetők!

Ezzel a számmal megindítottunk lapunk 4. évfolyamát. Reméljük, hogy ebben az évben is lapunk előfizetőinek sorában üdvözölhetjük. Kérjük az intézményeket és egyéni megrendelőinket, hogy az előfizetési díjakat mellékelt csekkapon megküldeni szíveskedjenek, mert a lap zavartalan megjelenését csak így tudjuk biztosítani.

Szerkesztő Bizottság